

Azərbaycanın təşəbbüsləri bəhrəsini verir

Cənubi Qafqazda davamlı sülhə geniş üfüqlər açılıb

"Azərbaycan sülhü müharibə vasitəsilə təmin etdi... Ötən ilin sentyabr ayında isə biz öz ərazi bütövlüyümüzü, suverenliyimizi tam şəkildə bərpa etdik. İndi isə biz münaqişədən sonrakı vəziyyətdəyik. Münaqişədən sonrakı vəziyyətə gəldikdə, bir daha deyirəm, Azərbaycan çox fəal çalışır, Azərbaycan məhz Ermənistanla sülh sazişi ilə bağlı danışıqlara başlamaq təşəbbüsünü irəli sürdü. Azərbaycan məhz o ölkədir ki, baza prinsiplərini, hətta sülh sazişinin layihəsini hazırladı. İndi iki ölkə arasında danışıqlar gedir və bu danışıqlar bizim təkliflərin layihəsi üzərində aparılır".

Mayın 1-də Bakıda "Sülh və global təhlükəsizlik naminə dialoq" mövzusunda VI Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumunun açılış mərasimində Prezident İlham Əliyevin bəyan etdiyi kimi, Azərbaycanın Vətən müharibəsində qazandığı qələbə və ardınca suverenliyini tam təmin etməsi, ümumilikdə Cənubi Qafqazda davamlı sülhə də geniş üfüqlər açıb.

"Dəmir yuruq" 28 il idi ki, danışıqlar yolu ilə çətin düyünə düşmüş münaqişəni bir həmləsi ilə çözdü. Tarixə, beynəlxalq hüquqa, haqqa dayanan bu zəfəri ilə həm də illərdir dünyada davam edən bu tip münaqişələrin həlli üçün mükəmməl nümunə ortaya qoydu. Sübut etdi ki, bəzən danışıqlar yolu ilə həll edilə bilinməyən problemləri güc yolu ilə yerinə yetirmək mühüm nəticələrə, normallaşmaya, sülhə gətirib çıxarır.

Vasitəçiyə ehtiyac yoxdur

Elə bu ilin ilk dörd ayı ərzində Ermənistan ilə Azərbaycan arasında sülh istiqamətində atılan vacib addımlar buna bariz örnəklərdir.

Vasitəçilərə ehtiyac görmədən iki ölkə dialoqlara başlayıb, razılaşmalar əldə edib. Fevralın 17-də Almaniyada Prezident İlham Əliyev və baş nazir Nikol Paşinyanın görüşü zamanı sülh gündəliyinin irəlilədilməsinə dair müsbət müzakirələr aparılıb. Ardınca fevralın 28-də Berlində Ermənistan ilə Azərbaycan arasında sülh sazişi layihəsini müzakirə etmək üçün iki ölkənin xarici işlər nazirləri arasında iki-tərəfli görüş keçirilib. Qarşıda isə XİN başçılarının Qazaxıstanda görüşməsi planlaşdırılır.

Birbaşa danışıqların aparılması sayəsində sülh sazişinin imzalanması ilə bağlı əyani müstəvidə də mühüm nəticələrə nail

olunub. Belə ki, artıq sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası prosesinə start verilib, sərhəd dirəklərinin quraşdırılmasına başlanılıb. Razılaşmaya əsasən, Qazax rayonunun işğal altında olan kəndləri - Bağanıs Ayrım, Aşağı Əskipara, Xeyrimli və Qızılhacılı kəndləri azad edilir.

Qeyri-anklav kəndlərin qeyd-şərtsiz qaytarılması məsələsini Prezident İlham Əliyev hələ 2020-ci ildə qaldırmış, ötən müddətdə mövzu daim gündəlikdə saxlanılmışdı. Əldə olunmuş razılıq delimitasiya istiqamətində atılan ilk addımdır və delimitasiyanın məhz bu istiqamətdən başlaması Azərbaycanın təkidi ilə olub. Tərəflər razılışblar ki, delimitasiya prosesində 1991-ci il Alma-Ata Bəyannaməsinə əsaslanacaqlar.

Azərbaycanın 4 kəndinin qaytarılması ilə bağlı iki ölkə arasında əldə olunan razılışmadan dərhal sonra beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən bu addımı alqışlayan və bunun sülh prosesində mühüm addım kimi dəyərləndirildiyi əks olunan açıqlamalar gəldi.

"İndi isə biz, əslində, müsbət tendensiyaya və sülhə doğru gedirik, sərhədlərin delimitasiyası başlayıb. Nəinki delimitasiyası, hətta demarkasiyası başlayıb", - deyərək VI Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumunun açılış mərasimində dövlət başçısı da vurğuladı ki, bu, bir daha onu göstərir ki, bizə vasitəçi lazım deyil.

Bakının təşəbbüsü ilə...

Təəssüf ki, Azərbaycan ərazilərinin 20 faizinin işğal altında olması, həmin dövrdə Ermənistan tərəfindən talan edilməsi, viran qoyulması, xalqımızın etnik təmizləməyə, soyqırımına məruz qalması, bir milyondan artıq azərbaycanlı qaçqın və məcburi köçkünün məhrumiy-

yötlərə düşməsi 1990-cı illərin əvvəllərindən tə 2020-ci il - Vətən müharibəsinə qədər beynəlxalq ictimaiyyəti bir dəfə də olsun narahat etməyib.

Vasitəçi adı altında prosesdə iştirak edən ölkələr ikili standartlar nümayiş etdirərək Ermənistanın işğal siyasətini dəstəkləyib, məsələnin İrəvanın xeyrinə sonsuzadək dondurulmasına çalışıb. Bu mənfur planın həyata keçirilməsində neokolonialist siyasət həyata keçirən Fransanın xüsusi sözləri olub.

Ötən müddətdə beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən BMT TŞ-nin qəbul etdiyi 4 qətnamənin yerinə yetirilməsi ilə bağlı hansısa təşəbbüs göstərilməyib. Azərbaycanın torpaqlarını güc yolu ilə azad etməsindən, suverenliyini bərpa etməsindən sonra ölkəmizə qarşı qarayaxma kampaniyasına start verən, bədnam qətnamələr qəbul edən Avropa Parlamenti kimi riyakar beynəlxalq qurumlar Ermənistanla işğalçılıq siyasəti ilə bağlı hansısa sanksiyaların tətbiqindən, qətnamələrin qəbulundan dəm vurmuyub.

Ancaq Azərbaycanın qazandığı qələbələr və ərazisində separatizmin kökünü kəsməsi sayəsində Cənubi Qafqazda yeni reallıqlar yaranıb. Bununla bölgədə münaqişələrdən uzaq, təhlükəsiz yaşam vərdən sülh üçün münbit tarixi şərait formalaşmış. Postmünaqişə dövründə iki ölkə arasında sülhün əldə olunması üçün fəal iş həyata keçirən Bakı İrəvana təkmlil sülh modeli təklif edib.

Ermənistan da anlayır ki, başqa yol yoxdur

Başda Fransa Prezidenti Emmanuel Makron hökuməti olmaqla bəzi riyakar xarici qüvvələr bölgədə ayırıcı xətlər yaratmaq üçün ötən dövrdə Ermənistanla siyasi, hərbi dəstək verərək müharibəyə qızışdırır və İrəvanı sülh prosesindən uzaqlaşdırırdı. Faktdır ki, Vətən müharibəsindən sonra iki ölkə arasında sülh sazişinin imzalanmamasının birinci bəskarı məhz Fransa olub. Emmanuel Makronun davamlı siyasi təxribatlar törədərək üçtərəfli görüşlərə mane olması da buna bariz nümunədir. Hər kəs xatırlayır, ötən il Qranada görüşündə Azərbaycanın iştirak etməməsi də məkrli Makronun təxribatının növbəti təzahürü idi.

Bütün bunlara baxmayaraq, Bakı sülh gündəliyinə sadıq qaldı və bu istiqamətdə davamlı təşəbbüsləri, çevik diplomatik gedişləri ilə bölgə ilə bağlı mənfur planları olanları da, sözün əsl mənasında, tərksilah etdi. Ermənistan da bir daha anladı ki, Bakının təklif etdiyi sülhdən başqa çıxış yolu yoxdur və bu, həm də onun dalan ölkə olmaqdan qurtuluşu deməkdir.

Beynəlxalq forumda Prezident İlham Əliyev də vurğuladı ki, otuzillik toqquşmadan sonra Ermənistan da aydın şəkildə anlayır ki, biz Cənubi Qafqazda sülh istəyirik və sülh bu bölgədə yalnız Azərbaycanla Ermənistan arasında normallaşma vasitəsilə həll oluna bilər.

*Yasəmən MUSAYEVA,
"Azərbaycan"*